

Begroting 2018

Contactpersoon Omgevingsdienst IJmond:
L.A. Pannekeet
Postbus 325
1940 AH Beverwijk
T 0251-263 863
F 0251- 263 888
E info@odijmond.nl
I www.odijmond.nl

Inhoud

Inhoud	2
1. Inleiding	4
2. Programmabegroting	7
2.1 Programmaplan Milieu en leefomgeving.....	7
2.1.1 Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving	8
2.2 Verplichte paragrafen.....	9
2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	9
2.2.2 Onderhoud kapitaalgoederen.....	14
2.2.3 Financiering	14
2.2.4 Bedrijfsvoering	16
2.2.5 Verbonden partijen	17
3. Financiële begroting	19
3.1 Overzicht baten en lasten	19
3.2 Toelichting baten en lasten	22
3.2.1 Toelichting op de baten	22
3.2.2 Toelichting op de lasten	24
3.4. Overheadkosten	28
3.5 Meerjarenraming	28
3.6 Belastingen.....	28
3.6.1 BTW-plicht	28
3.6.2 VPB-plicht.....	29
3.7 Financiële positie.....	29
3.7.1 Geprognosticeerde balans	29
3.7.2 Investerings	30
3.7.3 Reserves en voorzieningen.....	30
3.7.4 EMU-saldo	31

Bijlage – Productbegroting 2018

1. Inleiding

Voor u ligt de Begroting van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) voor 2018.

Onderliggende begroting is opgesteld op basis van de actuele en bekende informatie per maart 2017. Voordat deze begroting voor 15 juli 2017 wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de ODIJ, kunnen de raden en de Provinciale Staten van de verbonden partijen hun zienswijzen over deze begroting kenbaar maken.

Hieronder een korte schets van belangrijke ontwikkelingen:

Omgevingswet

Naar verwachting zal in 2019 de Omgevingswet in werking treden. Met deze wet worden 26 wetten naar één wet teruggebracht en worden 120 AMvB's samengevoegd in 4 nieuwe AMvB's. Met de Omgevingswet moet het omgevingsrecht eenvoudiger, efficiënter en beter worden, met ruimte voor regionale verschillen en duurzame ontwikkeling en een actieve en kwalitatief goede uitvoering.

Belangrijke principes daarbij zijn:

- Vertrouwen en decentraal, tenzij;
- Eigen verantwoordelijkheid en bestuurlijke taakverdeling;
- Gelijkwaardig beschermingsniveau, mét flexibiliteit.

In 2015 heeft een bestuurlijke conferentie inzake de Omgevingswet plaatsgevonden voor alle deelnemers en externe gemeenten van de ODIJ. In 2016 is de Omgevingstafel opgericht, waaraan de projectleiders van alle gemeenten, waar we voor werken, alsook de projectleiders van de veiligheidsregio's en waterschappen in ons werkgebied, deelnemen. Op verschillende terreinen, zoals onder meer gezondheid, ruimtelijke inrichting, wordt gekeken naar pilots om te oefenen met de Omgevingswet. Tevens wordt een proces uitgewerkt om tot implementatie van de wet te komen. Daarin wordt actief de samenwerking gezocht met gemeenten en provincie, om zo te kunnen duiden welke gevolgen de wet zal hebben en welke rollen de verschillende partijen daarin spelen. In 2017 en de jaren daarna zal hier vervolg aan gegeven worden.

In het algemeen kan gesteld worden dat de Omgevingswet een grote impact zal hebben op de ODIJ. Hiervoor zullen in de komende jaren de benodigde opleiding, organisatieontwikkeling en informatievoorziening (softwaresystemen) noodzakelijk zijn. Wij verwachten hiervoor in 2018 en 2019 per jaar circa € 60.000 aan extra kosten te maken, welke voor circa 1/3 zal worden doorberekend in de DVO-tarieven en voor circa 2/3 in de GR-bijdragen.

Wet VTH – kwaliteit en verplichte toetreding

In het uitvoeringskader is uitvoeringskwaliteit gedefinieerd als de mate waarin een product voldoet aan de juridische doelen én bijdraagt aan de omgevingsdoelen. Hiervoor past de ODIJ het INK-model toe op vergunningverlening, toezicht en handhaving. In 2016 werd de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (Wet VTH) van kracht. Met de Wet VTH zijn de raden van gemeenten en provinciale staten van de provincies verplicht een verordening vast te stellen inzake het kwaliteitsniveau van de vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken op het gebied van de Wabo, voor wat betreft hun gemeente of provincie. In 2017 ronden de gemeenten, waarvoor de ODIJ werkt, de vaststelling van de betreffende verordening af. Uitgangspunt daarvoor blijven de kwaliteitscriteria 2.1. De ODIJ voldoet hieraan en rapporteert hier vanaf 2017 ook jaarlijks over richting haar gemeenten en provincie.

De Wet VTH regelt eveneens dat alle gemeenten verplicht zijn, voor wat betreft het zogenoemde basistakenpakket milieu (zwaardere milieutakenpakket), toe te treden tot de gemeenschappelijke regeling van de omgevingsdienst in hun regio. Voor de ODIJ betekent dit dat nog zeven gemeenten (Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort) zullen toetreden tot de gemeenschappelijke regeling. De toetreding van deze gemeenten zal, voorlopig met uitzondering van de gemeente Waterland, per 1 mei 2017 plaatsvinden. Belangrijk uitgangspunt is dat de bijdragen van de huidige GR-deelnemers niet stijgen.

Energie en circulaire economie

In 2017 en 2018 vormt het Energieakkoord nog steeds een belangrijk uitgangspunt voor de uitvoering van de ODIJ, zowel op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, als in de advisering en projecten. In ieder geval tot 2020 zal het Energieakkoord inhoudelijk richting geven aan een gedeelte van de uitvoering.

Circulaire economie is in 2016 op vrijwel alle bestuurlijke agenda's terecht gekomen. Circulaire economie gaat uit van het principe dat zo zuinig mogelijk omgegaan wordt met grondstoffen en zoveel mogelijk hergebruik plaatsvindt, maar omvat nog veel meer dan dat. De ODIJ heeft eind 2016 een conferentie georganiseerd. Hier bleek dat de animo voor en de wil om aan de slag te gaan met circulaire economie groot is, zowel bij bestuurders, als bij het bedrijfsleven. Samen met aanpalende beleidsterreinen van de gemeenten en provincie zal circulaire economie de komende jaren een belangrijk onderwerp zijn voor de uitvoering van de ODIJ.

Uittreding gemeente Uitgeest

Eind 2016 is een brief ontvangen van het college van burgemeester en wethouders van gemeente Uitgeest, waarin het voornemen is uitgesproken op een nader te bepalen moment uit te treden uit de GR ODIJ. Deze keuze is ingegeven vanwege de ambtelijke samenwerking die per 1 januari 2017 van start is gegaan tussen gemeente Uitgeest en de gemeenten Bergen, Heiloo en Castricum. Door het bestuur van de ODIJ is verzocht nader te specificeren op welk moment gemeente Uitgeest zou willen uittreden. Een belangrijk uitgangspunt van de ODIJ is dat een uittreedsom wordt bepaald, waardoor de overige deelnemers geen financiële gevolgen zullen ondervinden van de uittreding. In de begroting 2018 is het voornemen tot uittreden financieel (nog) niet doorgerekend.

Uitgangspunten Begroting 2018

Bij het opstellen van deze begroting hebben wij onder meer rekening gehouden met de volgende uitgangspunten en actualiteiten ten opzichte van de begroting 2017:

- de kadernota 2018;
- de productbegroting 2018.

De Productbegroting 2018 voor alle 15 deelnemers dient als bijlage bij deze begroting. In de productbegroting is per taak aangegeven wat voor 2018 de verwachte dienstverlening van de omgevingsdienst per gemeente/provincie zal zijn.

Vernieuwingen Besluit Begroting en Verantwoording

Met ingang van begrotingsjaar 2018 moeten alle gemeenschappelijke regelingen, in navolging van de provincies en gemeenten, op basis van het vernieuwde Besluit begroting en verantwoording (BBV) begroten en verantwoorden. Het doel van de vernieuwingen is het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van het algemeen bestuur, een betere financiële vergelijkbaarheid en een betere toegankelijkheid van de financiële documenten voor niet financieel specialisten, zoals bestuursleden, maar ook burgers en bedrijven.

Ten opzichte van de begroting 2017 zijn aanvullend of anders opgenomen:

- de overheadlasten gesepareerd van de directe lasten;
- meerjarige overzichten van de balans en dus het weerstandsvermogen, de financiële kengetallen, de overheadlasten en de incidentele baten en lasten;
- een renteschema in de paragraaf Financiering en
- extra informatie inzake de verbonden partijen.

Deze begroting voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

2. Programmabegroting

2.1 Programmaplan Milieu en leefomgeving

Alle activiteiten van de ODIJ zijn samengevoegd in één programma: "Milieu en leefomgeving".

DOELSTELLINGEN

De beleidslijnen die door de gemeenten Beemster, Beverwijk, Haarlem, Heemskerk, Purmerend, Uitgeest en Velsen en de Provincie Noord-Holland in hun milieubeleidsplannen en overeenkomsten zijn neergelegd, bepalen in 2018 welke werkzaamheden uitgevoerd worden en worden vastgelegd in onze productbegroting en het uitvoeringsprogramma 2018. De ODIJ heeft zelf geen milieubeleidsdoelstellingen en is een uitvoerende dienst.

Onze visie luidt:

Wij dragen bij aan het bereiken en in stand houden van een veilige en duurzame fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit binnen ons werkgebied. Daarbinnen inspireren wij burgers en bedrijven tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Het resultaat is een landelijk vooruitstrevende en toekomstbestendige voorbeeldorganisatie waar partners met vertrouwen mee samenwerken.

Onze missie luidt:

Wij werken, als onderdeel van het openbaar bestuur, samen met burgers, bedrijven en overheden aan een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van onze leefomgeving. Naast vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven, adviseren wij over de verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving en duurzaamheid binnen het ruimtelijke domein.

In de uitvoering van onze taken vervullen wij een proactieve, regisserende en vooral verbindende rol. Als procesregisseur met kennis van zowel inhoud als uitvoering bevorderen wij een integrale aanpak binnen het ruimtelijk domein en koppelen wij de juiste partijen aan elkaar. Daarbij is kwalitatieve en adequate dienstverlening leidend.

Initiatieven van burgers en bedrijven vragen van ons een open houding, gericht op wederzijds vertrouwen. Als kennisorgaan anticiperen wij hierop en faciliteren met een helder inzicht in het speelveld, binnen de kaders van de wet- en regelgeving.

Via deze werkwijze bouwen wij, namens onze gemeenten en provincie, elke dag aan een landelijk vooruitstrevende en toekomstbestendige voorbeeldorganisatie.

2.1.1 Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving

Het totaaloverzicht van de baten en lasten van het programma ziet er als volgt uit. Voor de nadere specificatie van de baten en lasten verwijzen wij u naar hoofdstuk 3 van deze begroting, de financiële begroting.

Overzicht baten en lasten 2018	Baten	Lasten	Saldo
Programma Milieu	9.385.613	6.496.453	2.889.160
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	-	2.938.660	2.938.660-
Vennootschapsbelasting	-	-	-
Saldo van baten en lasten	9.385.613	9.435.113	49.500-
Toevoeging aan reserves		-	
Onttrekking aan reserves	49.500	-	49.500
Resultaat	9.435.113	9.435.113	0

Overzicht baten en lasten meerjarig	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Programma Milieu						
Totaal baten	9.186.273	8.720.263	9.385.613	9.226.698	9.322.446	9.418.350
Totaal directe lasten	6.162.192	5.841.725	6.496.453	6.283.378	6.324.372	6.379.795
Totaal overhead	2.922.199	2.976.175	2.938.660	2.977.786	3.019.468	3.059.949
Saldo van baten en lasten	101.882	97.637-	49.500-	34.466-	21.394-	21.394-
Toevoeging aan reserves	18.483	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	60.389	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394
Resultaat	143.788	0	0	0	0	0

2.2 Verplichte paragrafen

2.2.1 Weerstandvermogen en risicobeheersing

Het weerstandvermogen kan worden gedefinieerd als de mate waarin ODIJ in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast en/of ontstane exploitatietekorten met deelnemers aan de regeling moeten worden afgerekend. Daarnaast is het voor eigenaren van belang, dat de kostprijs van de dienst laag is en er niet onnodig veel buffers worden aangehouden.

2.2.1.1 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van alle voor het weerstandvermogen relevante risico's. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's betreffen mogelijke gebeurtenissen die kunnen leiden tot financiële tegenvallers, die niet goed zijn te voorzien of waarvoor geen andere maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van beheersmaatregelen nog restrisico's overblijven van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie. Eerst wordt van alle niet-reguliere risico's een inschatting gemaakt wat de kans van optreden is en welke financiële gevolgen het risico met zich meebrengt bij optreden. Vervolgens zijn door middel van een statische analyse (Monte Carlo-simulatie) alle risico's doorgerekend en is op basis van de P90-waarde¹ de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

2.2.1.2 Uitgangspunten beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt door het BBV gedefinieerd als de middelen waarover een organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De omvang van de begrote algemene reserve per 1 januari 2018 bedraagt € 260.000.

---

¹ De P90-waarde houdt in dat dit bedrag in 90% van de uitgevoerde simulaties (in dit geval 10.000) niet wordt overschreden.

Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfuncties zou besloten kunnen worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten koste zou gaan van bestaand beleid, hebben wij ervoor gekozen om de besloten bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

Begrotingsruimte en stille reserves

De begroting van de ODIJ is sluitend, daarnaast zijn stille reserves niet aanwezig. De eventuele begrotingsruimte, alsmede stille reserves worden niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen

Per 2015 zijn voorzieningen gevormd voor de onderhoudskosten van het kantoorpand en een personele voorziening inzake uit dienst getreden medewerkers, waarvoor nog sprake is van verplichtingen. Deze voorzieningen worden niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is derhalve dat alleen de Algemene Reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in enig boekjaar van de ODIJ tot de beschikbare weerstandscapaciteit worden gerekend.

2.2.1.3 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2018

Indicatie beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	260.000
Totaal	260.000

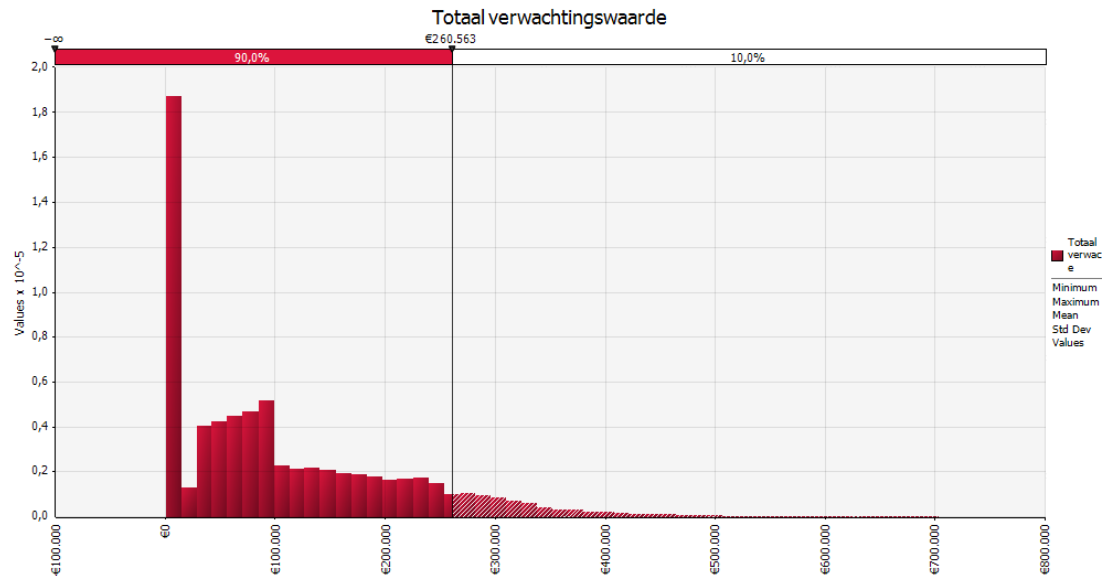
Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de volgende lijst geleid:

Nr.	Risico	Oorzaak	Gevolg
1	Dienstverleningsovereenkomsten van contractgemeenten worden opgezegd	Ontwikkelingen binnen de contractgemeenten	Positieve resultaten voortkomend uit de dienstverleningsovereenkomsten worden misgelopen en organisatie moet weer worden afgestemd op verminderde vraag
2	Overgedragen taken leiden tot extra onvoorziene werkzaamheden	Inbreng extra plustaken	Meer inhuur nodig dan voorzien
3	Subsidies die personeelskosten dekken worden stopgezet	Subsidie wordt stopgezet	Dekkingsprobleem vaste (personeels-)lasten
4	Niet voldoen aan subsidievoorwaarden waardoor subsidies terugbetaald dienen te worden	ODIJ of partij aan wie ODIJ subsidie doorzet voldoet niet aan subsidievoorwaarden	Subsidies moeten worden terugbetaald
5	Claims a.g.v. onjuiste advisering/vergunningverlening/toezicht of handhaving	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van medewerker van ODIJ	ODIJ krijgt een claim
6	Marktwaarde renteswap lager dan afgesproken waardoor om extra dekking verzocht wordt (financiering huisvesting)	Variabele rente daalt	Rabobank verzoekt ODIJ om extra dekking
7	Vertrek of langdurige afwezigheid medewerkers op sleutelposities (Directeur, ICT, P&O of financiën)	Diverse oorzaken, bijv. ziekte	Extra personeels-/pensioenlasten zijn niet meer uit 'inhuur derden' te financieren
8	Ontslag van slecht functionerende medewerkers	Door slechte arbeidsrelatie, wil ODIJ slecht functionerende medewerkers ontslaan	Aanvulling op WW en dergelijke kosten leiden in geval van ontslag tot hogere personeelslasten dan voorzien
9	Uittreding van een gemeente uit de gemeenschappelijke regeling	Door herindeling wil gemeente aansluiten bij een andere OD	Niet alle kosten kunnen op uitreder verhaald worden, deel frictiekosten komt voor rekening ODIJ

Tabel Risico's ODIJ

Op basis van de gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is in de volgende figuur weergegeven.

Figuur Berekening benodigde weerstandscapaciteit

Uit figuur 1 valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel van ODIJ € 260.563 bedraagt. In 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag voor de optredende risico's niet hoger dan € 260.563.

2.2.1.4 Beoordeling weerstandsvermogen 2018

Op basis van de in de vorige paragrafen geformuleerd beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen, kan voor ODIJ de ratio van het weerstandsvermogen worden berekend. Deze berekening is hierna weergegeven:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit (€ 260.000)}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit (260.563)}} = 1,00$$

Conclusie

Begroot wordt een algemene reserve van € 260.000. Bureau Twijnstra en Gudde heeft, op basis van de onderkende risico's, het benodigde weerstandsvermogen gesteld op € 260.563. In de gemeenschappelijke regeling is in artikel 31 opgenomen dat positieve resultaten eerst worden aangewend tot aanvulling van de algemene reserve tot het bedrag van € 260.000. De ratio van het weerstandsvermogen voor de ODIJ komt reeds uit op 1.

2.2.1.5 Ratio's

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden, ingevolge artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV), kengetallen opgenomen voor: de netto schuld quote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor eventueel verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio, de structurele exploitatieruimte, de grondexploitatie en de belastingcapaciteit. De kengetallen maken het de bestuurders en de eigenaren gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van de ODIJ. Alleen de op de ODIJ van toepassing zijnde ratio's zijn opgenomen.

Ratio's	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Netto schuldquote	0,37	0,5	0,37	0,36	0,34	0,33
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	0,37	0,5	0,37	0,36	0,34	0,33
Solvabiliteitsratio	4,7%	4,9%	5,2%	5,4%	5,1%	4,9%
Structurele exploitatieruimte	2,7%	0,000011%	-0,33%	-0,18%	-0,04%	-0,03%

Netto schuldquote, al dan niet gecorrigeerd voor alle leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de dienst ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten op de exploitatie drukken. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de langlopende lening van de ODIJ aflossingsvrij is en dat de kortlopende schulden van de ODIJ grotendeels 'Nog aan te wenden vooruit ontvangen specifieke uitkeringen' betreffen, waarbij geen sprake is van rentelasten. Alleen het eigen vermogen kan met redelijke zekerheid begroot worden. Dit in tegenstelling tot de kortlopende schulden en vorderingen. De verwachting is wel een redelijk stabiele verhouding.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de dienst in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een dienst bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De solvabiliteitsratio stijgt ten opzichte van 2016 doordat naast een gelijkblijvende algemene reserve, de verwachting is dat het balanstotaal zal dalen. Het balanstotaal per ultimo 2016 was relatief hoog door nog aan te wenden subsidiebedragen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de dienst heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een positief percentage houdt in dat het saldo van de structurele baten en onttrekkingen hoger is dan het saldo van de structurele lasten en dotaties aan reserves. Dit betekent dat voor 2018 en verder de begrote structurele baten en onttrekkingen aan reserves van de ODIJ iets lager zijn dan de structurele lasten en dotaties aan reserves. Voor de nadere details verwijzen wij u naar de financiële begroting in hoofdstuk 3.

2.2.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Ten behoeve van het groot onderhoud is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld door de afdeling Bouwkunde van gemeente Beverwijk. Het MJOP is opgesteld voor al het grote onderhoud van het gehele gebouw, waaronder het deel van de ODIJ.

Het MJOP is in de vergadering van 2 juli 2012 door het bestuur van de VVE Stationsplein 48 vastgesteld. Gekozen is om het onderhoud aan de gebouwonderdelen, die gezamenlijk gebruikt worden en/of bij alle partijen voorkomen, gelijktijdig uit te voeren.

De jaarlijkse kosten voortkomend uit het MJOP maken onderdeel uit van de begroting van de VVE. Overeenkomstig deze begroting heeft de ODIJ over 2018 een bedrag van € 9.345 hiervoor als last opgenomen. Voor de eigen onderdelen vanuit het MOP heeft de ODIJ vanaf boekjaar 2015 een voorziening groot onderhoud gevormd. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening bedraagt € 12.500. Beide kostenposten komen in de begroting tot uitdrukking onder de huisvestingskosten.

2.2.3 Financiering

Wij hebben ultimo 2014 een treasurystatuut met daarin een treasurybeleid opgesteld.

Het treasurystatuut heeft tot doel een kader te scheppen waarbinnen de financiële continuïteit kan worden gewaarborgd van de ODIJ. Hiervoor zijn enkele doelstellingen opgesteld.

De ODIJ heeft de volgende treasurydoelstellingen geformuleerd:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten van de ODIJ tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO, de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), het besluit Leningsvoorwaarden Decentrale Overheden en de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.
5. Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasurybeleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

Het saldo op de betaalrekening wordt actief bewaakt. Hierbij is het uitgangspunt dit saldo zo laag mogelijk te houden. Door de lage rente bij het schatkistbankieren, zijn tot op heden nog geen deposito's afgesloten. Van toepassing zijnde wet- en regelgeving betreft de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO).

Lening

Ten behoeve van de nieuwbouw hebben wij een renteswap over een nominaal bedrag van € 3.700.000 bij de Rabobank afgesloten. De swap is afgesloten ter beperking van financiële risico's. Het betreft een renteruil waarbij de ODIJ met ingang van 1 januari 2012 4,69% over € 3.700.000 betaalt aan de Rabobank en de Rabobank de 3-maands- euribor rente aan de ODIJ betaalt over hetzelfde bedrag.

De Rabobank beschikte op het moment van afsluiting over een AAA-rating en per heden over een Aa2-rating (Moody). Hiermee wordt voldaan aan de betreffende minimumeis van de RUDDO. Naast de swap is een langlopende lening bij de BNG afgesloten op basis van de 3-maands- euribor rente plus een renteopslag van 32,5 basispunten, aflossingsvrij, ingaande per 4 januari 2016 en voor een periode van 4 jaar. De lening voldoet aan het Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden.

Ultimo 2016 is het totaal van het beschikbare vermogen en de langlopende geldlening iets lager dan de totaal geactiveerde investeringen. De reden hiervoor is dat ervoor gekozen is de investeringen in inventaris en automatisering voor zolang dit mogelijk is, te financieren uit eigen middelen.

Bij het aantrekken van vreemd vermogen zijn in de Wet FIDO grenzen gesteld in hoeverre dit plaats mag vinden met kort vreemd vermogen en de mate waarin renterisico gelopen mag worden over de vaste schulden. De kasgeldlimiet ligt voor gemeenschappelijke regelingen op 8,2% en de renterisiconorm op 20% van de jaarbegroting met een minimumbedrag van € 2.500.000. De kasgeldlimiet is voor ons niet van belang omdat er geen kasgeldleningen zijn aangetrokken. Per 4 januari 2016 is de lening van de BNG geherfinancierd, waardoor per heden de minimum risiconorm volgens de Wet FIDO niet wordt overschreden.

Renteschema

Renteschema	
Externe rentelasten	188.500
Externe rentebaten	-
Saldo rentelasten en rentebaten	188.500
Verplicht door te rekenen rente aan grondexploitatie	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	188.500
Rente over eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen	-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	188.500
De aan taakvelden toegerekende rente (overhead)	188.500
Renteresultaat	-

2.2.4 Bedrijfsvoering

Wij hebben als doelstelling te blijven groeien naar een organisatie van professionals waarbij een optimale dienstverlening centraal staat.

Binnen het kantoorpand is gekozen voor een flexibel werkconcept. Daarnaast wordt nagenoeg volledig digitaal gewerkt en gearhiveerd. Naast onze hoofdvestiging werken wij eveneens vanuit onze nevenvestiging in Wormer. Dit pand is niet in eigendom, doch wordt gehuurd. In verband met de indiensttreding van medewerkers van de gemeente Zandvoort (BWT) en de Provincie Noord-Holland (VTH-plustaken bodem) in 2016, zijn de begane grond en de eerste verdieping van onze hoofdvestiging opnieuw ingericht, om meer werkplekken te bewerkstelligen.

Eind 2015 is gestart met het strategietraject, dat door Twynstra Gudde werd geadviseerd onder de noemer 'ODIJ 3.0'. Aan de organisatie is gevraagd om input te leveren op het gebied van organisatie, takenpakket (inhoud) en cultuur. Daarnaast is een verkenning uitgevoerd naar de gewenste ontwikkeling de komende jaren. Ook bestuurlijk heeft een sessie plaatsgevonden over de koers die de ODIJ de komende jaren zal varen. Resultante hiervan zijn een vernieuwde missie en visie. In 2017 en daarna wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatie. Daarbij wordt ingezet op een uitvoering die sterk regiogericht (Waterland, IJmond, Kennemerland) is. Voor de medewerkers van de dienst betekent dit een sterkere oriëntatie op een regio met de bijbehorende verbindingen richting de gemeenten en een grotere mate van zelforganisatie binnen het regioteam.

2.2.5 Verbonden partijen

Wij zijn per 31 december 2016 primair verbonden aan onze deelnemende gemeenten: Beverwijk, Beemster, Haarlem, Heemskerk, Purmerend, Uitgeest, Velsen en de Provincie Noord-Holland. In 2017 zullen de gemeenten Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort tot de GR toetreden.

Stichting IJmond Bereikbaar

De Stichting IJmond Bereikbaar is per 20 oktober 2011 opgericht door het georganiseerde bedrijfsleven. Het doel van de activiteiten van de stichting is het verbeteren van de luchtkwaliteit. Dit wordt bereikt door het aanbieden van alternatieven op het gebied van woon-werkverkeer. De ODIJ is als adviseur betrokken bij de stichting. De activiteiten van worden hoofdzakelijk gefinancierd vanuit door ODIJ beschikbaar gestelde middelen uit de brede doeluitkering Verkeer en Vervoer (Beter Benutten). De ODIJ heeft geen bestuurlijk of financieel belang in de stichting.

VVE Stationsplein

De ODIJ en de gemeente Beverwijk zijn gezamenlijk de eigenaren van het pand aan het Stationsplein 48, 48a en 48b. Conform de akte van splitsing is een VVE geformeerd. Het bestuur is tweeledig en bestaat uit een bestuurslid van de ODIJ en een bestuurslid vanuit gemeente Beverwijk. Voor beide partijen is sprake van financiële aansprakelijkheid. Indien de VVE haar verplichtingen niet nakomt, zal dit worden verhaald bij de eigenaren.

Gegevens van de VVE:

a.	Naam en vestigingsplaats	VVE Stationsplein 48 te Beverwijk
b.	Openbaar belang dat wordt behartigd	Gezamenlijk onderhoud en beheer van het pand
c.	Verwachte omvang van de bekostiging in het begrotingsjaar	€ 48.000. Dit betreft de bijdrage in de vorm van servicekosten. Gemeente Beverwijk draagt over 2018 circa € 74.000 bij.
d.	Belang in de verbonden partij Het belang van Omgevingsdienst IJmond bestaat uit 3/16 deel, voor het overige deel is gemeente Beverwijk eigenaar. De stemverhouding is 50/50.	1-1-2018 en 31-12-2018: 3/16 deel
e.	Verwachte omvang van het EV Verwachte omvang van het VV Het VV bestaat per 31-12-2018 voor circa € 228.000 uit het reservefonds voor groot onderhoud.	1-1-2018: € 27.000 31-12-2018: € 27.000
		1-1-2018: € 197.000 31-12-2018: € 230.000
f.	Omvang van het financiële resultaat	nihil
g.	Maatschappelijke risico's	De maatschappelijke risico's zijn nihil. De VVE is opgericht ten behoeve van het gezamenlijke onderhoud en beheer van het pand.

Gedurende het 2016 hebben wij geen bestuurlijke of financiële belangen in andere partijen gehad. Voor het jaar 2018 hebben wij eveneens deze verwachting.

3. Financiële begroting

3.1 Overzicht baten en lasten

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017*	2018	2019	2020	2021
BATEN						
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo						
Gemeente Beemster	99.047	100.847	104.245	106.069	107.236	109.112
Gemeente Beverwijk	846.953	861.352	890.171	905.749	915.712	931.737
Gemeente Bloemendaal	-	-	85.298	86.790	87.745	89.280
Gemeente Edam	-	-	146.651	149.217	150.858	153.498
Gemeente Haarlem	1.208.230	1.188.713	1.228.485	1.249.984	1.263.734	1.285.849
Gemeente Heemskerk	463.180	442.480	457.284	465.286	470.405	478.637
Gemeente Heemstede	-	-	85.298	86.790	87.745	89.280
Gemeente Landsmeer	-	-	52.020	52.930	53.513	54.449
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	137.057	187.448	193.721	197.112	199.280	202.767
Provincie Noord-Holland VTH plustaken bodem	570.093	589.545	609.294	619.957	626.776	637.745
Gemeente Oostzaan	-	-	47.507	48.338	48.870	49.725
Gemeente Purmerend	130.727	133.407	137.905	140.318	141.861	144.344
Gemeente Uitgeest	203.815	190.394	196.764	200.208	202.410	205.952
Gemeente Velsen	1.580.070	1.561.830	1.614.087	1.642.334	1.660.400	1.689.457
Gemeente Wormerland	-	-	105.876	107.729	108.914	110.820
Gemeente Zandvoort	-	-	102.969	104.771	105.923	107.777
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo	5.239.172	5.256.016	6.057.574	6.163.582	6.231.381	6.340.430
Ovk-en, (subsidie)projecten en div. bijdragen						
Baten dienstverleningsovereenkomsten	3.436.276	3.221.247	2.641.805	2.778.333	2.860.981	2.912.528
Subsidiebaten	224.088	-	-	-	-	-
Luchtkwaliteitsproject dekking projectleiding	-	110.000	-	-	-	-
Pfii Extremiteit Veiligheid	-	118.000	100.000	PM	PM	PM
Duurzame Zeehavens	-	-	284.250	-	-	-
Dekking personele inzet mobiliteitsfonds	-	-	20.000	20.000	20.000	20.000
Gemeente Beverwijk uitvoering milieubeleidsplan	25.000	-	25.000	25.000	PM	PM
Gemeente Beverwijk duurzaam participatiefonds	-	-	37.500	25.000	25.000	25.000
Gemeente Beverwijk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Beverwijk meetnet	25.000	-	25.000	25.000	25.000	25.000
Gemeente Heemskerk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Heemskerk meetnet	13.484	-	13.484	13.484	13.484	13.484
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan	30.000	-	30.000	42.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam bouwen	12.500	-	12.500	12.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam participatiefonds	-	-	37.500	25.000	25.000	25.000
Gemeente Velsen warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Velsen meetnet	39.000	-	39.000	39.000	39.000	39.000
Regionale verkeersmilieukaart	-	-	-	40.000	40.000	-
Bodenkwaliteitskaart	-	-	-	-	25.000	-
Overeenkomsten en (subsidie)projecten	3.805.349	3.449.247	3.311.039	3.045.818	3.073.465	3.060.012
Overige baten	62.001	15.000	17.000	17.298	17.600	17.908
Nagekomen baten	79.751	-	-	-	-	-
TOTAAL BATEN	9.186.273	8.720.263	9.385.613	9.226.698	9.322.446	9.418.350

Ad*: Voor de GR-bijdragen zijn de vergelijkende begrote cijfers 2017 conform de vastgestelde Begroting 2017 opgenomen, waarna vervolgens de in maart 2017 door het algemeen vastgestelde verdeelsleutel is doorgerekend. Hierdoor zijn de bijdragen 2017 en 2018 en verder van de verdeelsleuteldeelnemers goed vergelijkbaar. Met ingang van 2017 draaien de volgende deelnemers mee: de IJmondgemeenten, de gemeente Haarlem en de Provincie, voor de bodemtoezichttaken.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN						
Personele lasten						
Salarissen en sociale lasten	6.904.834	7.140.000	7.258.863	7.404.041	7.552.121	7.703.164
Werving & personeelsbeleid	4.848	3.500	3.500	3.525	3.549	3.574
Inhuur derden	312.875	82.000	82.000	82.574	83.152	83.734
Scholing & employability	136.700	140.000	160.000	161.120	142.248	143.244
Overige personeelslasten	188.960	163.000	175.000	176.225	177.459	178.701
Subtotaal personele lasten	7.548.217	7.528.500	7.679.363	7.827.484	7.958.529	8.112.416
Kapitaalslasten						
Afschrijvingslast Gebouw	65.260	65.300	65.300	65.757	66.217	66.681
Afschrijvingslast Verbouwing & inventaris	66.642	72.500	79.400	79.956	80.515	81.079
Afschrijvingslast Vervoermiddelen	12.375	10.500	13.700	13.796	13.892	13.990
Afschrijvingslast ICT	123.897	120.500	98.600	99.290	99.985	100.685
Rentelast vaste schuld (aanschaf pand)	187.616	190.600	188.000	188.000	189.885	189.885
Overige rentelasten	682	-	500	500	500	500
Subtotaal kapitaalslasten	456.472	459.400	445.500	447.299	450.995	452.819
Overige bedrijfslasten						
PZ-zaken / salarisadministratie	25.326	23.500	25.000	25.175	25.351	25.529
Organisatieontwikkeling	33.718	9.500	28.000	28.196	8.393	8.452
Accountants- en advieskosten	20.430	23.000	22.000	22.154	22.309	22.465
Huisvestingskosten	192.064	183.000	175.000	176.225	177.459	178.701
Facilitaire kosten	17.968	23.000	18.000	18.126	18.253	18.381
ICT-kosten	190.069	218.000	214.000	215.498	197.006	198.386
Handhavingskosten	11.397	16.000	14.000	14.098	14.197	14.296
Algemene kosten	410.764	271.000	271.000	272.897	274.807	276.731
Bankkosten	4.157	4.000	4.000	4.028	4.056	4.085
Subtotaal overige bedrijfslasten	905.893	771.000	771.000	776.397	741.832	747.025
Externe projectkosten	173.122	59.000	539.250	209.984	192.484	127.484
Nagekomen lasten	688	-	-	-	-	-
TOTAAL LASTEN	9.084.392	8.817.900	9.435.113	9.261.164	9.343.840	9.439.744

TOTALEN	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal baten	9.186.273	8.720.263	9.385.613	9.226.698	9.322.446	9.418.350
Totaal directe lasten	6.162.193	5.841.725	6.496.453	6.283.378	6.324.372	6.379.795
Overhead	2.922.199	2.976.175	2.938.660	2.977.786	3.019.468	3.059.949
Saldo van baten en lasten	101.882	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394
Toevoeging aan reserves	18.483	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	60.389	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394
Resultaat	143.788	0	0	0	0	0

Bij het opstellen van de begroting 2018 is uitgegaan van onder meer de uitgangspunten:

- de kosten van de totale formatie (105,0 fte);
- dat gemeenten Bloemendaal, Edam, Landsmeer, Heemstede, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort in 2017 met de basistakenpakketten zijn toetreden tot de GR;
- dat zowel de GR-deelname als de DVO van Uitgeest gehandhaafd blijven;
- dat de DVO's met de gemeente Haarlemmerliede-Spaarnwoude in ieder geval tot en met 2018 gehandhaafd blijven (inclusief drank en horecacontroles: 500 uren). Met ingang van 2019 zal de gemeente naar verwachting fuseren met de gemeente Haarlemmermeer.
- dat de gemeente Waterland ten tijde van het opstellen van deze begroting nog geen besluit heeft genomen over toetreding tot onze GR, de dienstverleningsovereenkomst wel gehandhaafd blijft en
- dat in het kader op een goede voorbereiding op de Omgevingswet voor de jaren 2018 en 2019 € 60.000 aan extra lasten per jaar zijn doorgerekend, welke evenredig over de posten opleiding, organisatieontwikkeling en ICT zijn verdeeld.

3.2 Toelichting baten en lasten

3.2.1 Toelichting op de baten

Bijdragen GR-deelnemers

Bijdragen en lumpsumbijdragen deelnemers

De bijdragen van de deelnemers zijn opgenomen inclusief de WABO-bijdragen. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen met 3,35% ten opzichte van de begroting 2017. De gemeente Haarlem en de Provincie Noord-Holland, de laatste voorlopig alleen voor wat betreft de bodemtoezichttaken, maken, na een lumpsumperiode van 3 jaar, met ingang van 2017 deel uit van de verdeelsleutel. In maart 2017 is de definitieve verdeelsleutel voor de IJmondgemeenten, gemeente Haarlem en de Provincie vastgesteld. Deze zal per 1 januari 2017 gelden en deze is in de begroting 2018, zowel voor de vergelijkende begrote cijfers 2017, de begroting 2018, als de meerjarenbegroting als uitgangspunt toegepast.

Verdeelsleutel voor de jaren	2017
	2018
Gemeente Beverwijk	19,6%
Gemeente Haarlem	26,9%
Gemeente Heemskerk	10,5%
Gemeente Uitgeest	4,4%
Gemeente Velsen	35,1%
Provincie Noord-Holland (bodemtoezichttaken)	3,5%
Totaal	100,0%

De lumpsumbijdrage van de Provincie voor de plustaken op het gebied van de VTH-taken bodem is berekend op basis van de kostprijs conform de begroting 2016, verhoogd met het door de VNG met de vakbonden afgesloten onderhandelakkoord CAO 2016-2017 en de indexatie 2018 ten opzichte van de Begroting 2017 conform de GR-bijdragen van de overige deelnemers en het DVO-tarief.

De bijdragen van de gemeenten Beemster en Purmerend en de in 2017 nieuw toegetreden gemeenten; Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort, zijn gebaseerd op de basistakenpakketten waarvoor de gemeenten zijn toegetreden respectievelijk zullen toetreden, alsmede de bijdragen voor de Wabo-decentralisatie. Deze takenpakketten zijn berekend tegen de kostprijs voor 2018.

Voor alle deelnemers zijn de Wabo-bijdragen opgenomen conform het rapport nulmeting Wabo-decentralisatie, waarbij voor 2018 op alle bijdragen een indexatie is toegepast van 3,35%. De Wabo-bijdragen van de (nog) niet tot de GR-toegetreden gemeenten Haarlemmerliede en Spaarwoude en Waterland zijn opgenomen onder de projectbaten.

Baten dienstverleningsovereenkomsten en subsidiebijdragen

In de volgende tabel wordt onderscheid gemaakt in structurele en niet-structurele projectbaten voor 2018 en 2017. Tevens verwachten wij inkomsten uit de bodemrapporten voor makelaars.

Overige baten	Begroting 2017	Begroting 2018
Bodemrapporten makelaars	15.000	17.000
Totaal overige baten	15.000	17.000
Baten dienstverleningsovereenkomsten en subsidiebijdragen		
Structurele projecten		
DVO's Zuid-Kennemerland incl. BWT Zandvoort	1.314.314	1.085.153
Havenverordening	74.000	74.000
NME Centrum Beverwijk	28.700	29.000
NME Centrum Heemskerk	28.700	29.000
Totaalcontract Uitgeest	178.895	184.553
Brandveiligheid en -preventie O'zaan en Wland	102.120	105.570
Zeevang	92.944	
Bouwtoezicht Overgemeenten	79.328	82.008
RO-toezicht Womerland		15.300
Brandveiligheid en -preventie Landsmeer	19.906	20.579
Samenwerkingsovereenkomst regio Waterland	1.037.218	868.548
Drank & horeca controles regio Waterland	34.000	42.075
Edam/Volemdam incl. Wabo	93.018	
Beemster	76.960	79.560
Schiphol Alkmaar, Bergen, Castricum en Heiloo	25.704	26.460
Extra bijdrage KIMO ter dekking personele inzet	35.440	
Niet structurele projecten		
Luchtkwaliteit projectleiding	110.000	
PF Externe Veiligheid III	118.000	100.000
Bijdrage urenbesteding Mobiliteitsfonds		20.000
Bijdragen gemeenten tbv personele inzet milieubeleidsplannen		37.500
Warmtenet		45.000
Duurzame zeehavens		284.250
Meetnet		77.484
Gemeente Beverwijk duurzaam participatiefonds		37.500
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan		17.500
Gemeente Velsen duurzaam bouwen		12.500
Gemeente Velsen duurzaam participatiefonds		37.500
Totaal baten DVO's en subsidiebijdragen	3.449.247	3.311.039

3.2.2 Toelichting op de lasten

FORMATIE EN PERSONELE LASTEN

Formatie

In deze begroting wordt uitgegaan van de verwachte formatie voor 2018.

Formatie	Realisatie	Begroting	Begroting
	2016	2017	2018
Kernformatie	69,25	73,18	79,49
Formatie structurele projecten	30,20	30,21	23,65
Formatie niet-structurele projecten	4,49	2,45	1,86
Totaal	103,94	105,84	105,00

De totale formatie is ten opzichte van de begroting 2017 met bijna een formatieplek (fte) gedaald. De verklaring hiervoor is de verwachting dat de investeringen ten behoeve van de RUD-vorming, die voorgaande jaren gedekt werden door de bestemmingsreserve Transitie RUD, tot efficiëntievoordelen leiden. De stijging van de kernformatie met 6,3 fte ten opzichte van begroting 2017 wordt verklaard door de toetreding tot de GR van voormalige DVO-gemeenten, voor 6,9 fte. Het verschil van 0,6 fte kan verklaard worden door de efficiëntie ten gevolge van de RUD-transitie-investeringen. De daling van de formatie ten behoeve van de niet-structurele projecten betreft het eindigen van de subsidievergoeding van 1 fte projectleiding Luchtkwaliteit. Het wegvallen van deze subsidiebijdrage wordt deels gecompenseerd door nieuwe bijdragen.

Salarissen en sociale lasten

De loonsom stijgt, ondanks de afname van de formatie, per saldo met 1,7%. Hierbij is rekening gehouden met de gestegen pensioenpremie, waardoor de werkgeverslasten toenemen, ten opzichte van de Begroting 2017 met ruim 2%. Er is geen rekening gehouden met een eventueel verwachte cao-stijging.

Overige personele lasten

De begrote lasten voor scholing en employability zijn met € 20.000 toegenomen ten opzichte van de begroting 2017 in het kader van de voorbereiding op de Omgevingswet. De overige personeelslasten, waaronder onder meer reis-en verblijfkosten, ziektekosten, werkkleding, kosten OR en andere vergoedingen worden opgenomen, is ten opzichte van de begroting 2017 opgehoogd, ten gevolge van de realisatie over 2016.

KAPITAALSLASTEN

Afschrijvingslasten

Gebouwen

Het uitgangspunt voor de berekende afschrijvingslast vormt, naast de eerder genoemde datum van oplevering van het pand, een afschrijvingstermijn van 50 jaar. Hierbij wordt over 100% van de aanschafwaarde afgeschreven, exclusief de grondkosten en exclusief de parkeerplaatsen. De parkeervergunningen zijn voor onbepaalde tijd geldig en verbonden aan het gebouw.

Verbouwing en inventaris

Onder deze post zijn tevens de warmtekoude-opslag en het pasjesbeveiligingssysteem opgenomen. De afschrijvingstermijnen variëren van 10 tot 15 jaren. De afschrijvingslasten over de verbouwing en inventaris zullen toenemen ten gevolge van de herinrichting van ons kantoor in Wormer. De oorspronkelijke inrichting was bij de start van de samenwerking in de regio Waterland gedekt door een bijdrage van de Provincie. Inmiddels zijn de inrichting en het meubilair aan vervanging toe. Deze hogere afschrijvingslast kan gecompenseerd worden door een lagere afschrijvingslast op ICT.

Vervoermiddelen

In 2014 zijn alle auto's vervangen door acht aardgasauto's. De afschrijvingstermijn is vijf jaar. In 2016 is een minibus aangeschaft. Alle voertuigen zijn duurzaam en voor circa de helft van de aanschafwaarde gesubsidieerd, waardoor de afschrijvingslasten laag zijn.

Automatisering

Deze post behelst de afschrijvingen van de hard- en software in het nieuwbouwpand. De afschrijvingstermijnen zijn 3,5 of 5 jaar. Omdat een groot deel van de investeringen ICT-software betreft om aan de RUD-kwaliteitseisen te voldoen, bedraagt de afschrijvingstermijn 5 jaar. Onzeker is hoelang deze systemen aan de externe en interne eisen blijven voldoen. Het uitgangspunt is minimaal 5 jaar. In de komende jaren zullen investeringen worden gedaan in het kader van de Omgevingswet. De vervangingsinvesteringen van de in 2016 volledig afgeschreven netwerkgeving en de hardware op de werkplekken zullen een stuk lager kunnen uitvallen. Dit ten gevolge van de ontwikkelingen op ICT-gebied, een efficiënte inrichting en prijsonderhandelingen.

Rentelasten

De rentelast betreft nagenoeg volledig de rentelasten van de renteswap en de bijbehorende lening ten behoeve van de aanschaf van ons kantoorpand. In de paragraaf Financiering is het Renteschema opgenomen.

OVERIGE BEDRIJFSLASTEN

Onder deze begrotingspost zijn de kosten opgenomen, die te maken hebben met de bedrijfsvoering. Ondanks de toevoeging van tweemaal € 20.000 in het kader van de aanstaande Omgevingswet aan respectievelijk de organisatieontwikkelingskosten en de ICT-lasten, zijn de overige bedrijfslasten in totaal gelijk gebleven aan de begroting 2017. Per subcategorie is, onder meer op basis van de realisatie 2016, beoordeeld in hoeverre bezuiniging mogelijk is. Met name in geval van de huisvestings- en ICT-lasten is naar verwachting bezuiniging mogelijk.

EXTERNE PROJECTLASTEN

Met name in 2018 is een aantal niet-structurele bijdragen begroot, waar nagenoeg alleen externe kosten mee kunnen worden gedekt.

AANWENDING RESERVES

Nieuwbouw

In de financiële begroting is rekening gehouden met de extra afschrijvingslasten ten gevolge van de nieuwbouw, zoals de BDB-index, de inrichting op diverse verdiepingen en de uitbreiding van het aantal werkplekken en investeringen automatisering. Deze bedragen worden aan de bestemmingsreserve Nieuwbouw onttrokken.

Transitiekosten RUD

Tevens zijn extra kosten opgenomen voor de benodigde ICT-investeringen om aan de RUD-kwaliteitseisen te voldoen. Deze kosten worden gedekt door de bestemmingsreserve transitiekosten RUD. Aangezien de onttrekking aan de reserve transitiekosten daalt in 2018 ten opzichte van 2017, is het uitgangspunt dat de betreffende lasten worden opgevangen door efficiëntie, leidend tot lagere personeelslasten.

Visie luchtkwaliteit

Over de recent vastgestelde visie luchtkwaliteit willen we gedurende de looptijd van de visie (2017-2021) middels een online magazine de visie en de voortgang van de uitvoering van de visie onder de aandacht brengen bij burgers en organisaties, met als uitgangspunt elk halfjaar een update te verzorgen.

Aanwending reserves	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Reserve nieuwbouw	32.151	30.500	18.500	18.101	18.101	18.101
Reserve transitie RUD	28.238	62.000	24.000	8.367	3.293	3.293
Reserve visie luchtkwaliteit	-	5.137	7.000	7.998	-	-
Totaal aanwending reserves	60.389	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394

3.3 Overzicht incidentele baten en lasten

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BATEN						
Subsidie BSBM (opleidingen) 2013 t/m 2015	50.139	-	-	-	-	-
Ondersteuning Bonaire VTH	37.229	-	-	-	-	-
Baten juniorenopleiding	24.500	-	-	-	-	-
Inkoop eigen vermogen Beenster en Purmerend	8.325	-	-	-	-	-
Vakantiegeld nieuwe medewerkers als NUBBV	31.658	-	-	-	-	-
Luchtkwaliteitsproject dekking projectleiding	-	-	-	-	-	-
Duurzame Zeehavens	-	-	284.250	-	-	-
Gemeente Beverwijk uitvoering milieubeleidsplan	-	-	25.000	25.000	PM	PM
Gemeente Beverwijk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Heemskerk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan	-	-	30.000	42.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam bouwen	-	-	12.500	12.500	PM	PM
Gemeente Velsen warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Regionale verkeersmilieukaart	-	-	-	40.000	40.000	-
Bodenkwaliteitskaart	-	-	-	-	25.000	-
Onttrekking reserve transitie RUD jaarlijkse kosten	28.238	62.000	24.000	8.367	3.293	3.293
Onttrekking reserve visie luchtkwaliteit	-	5.137	7.000	7.998	-	-
Totaal incidentele baten	180.089	67.137	427.750	136.365	68.293	3.293
LASTEN						
Toevoeging voorziening Personeel	110.000	-	-	-	-	-
Project Circulaire Economie	70.000	-	-	-	-	-
Vorbereiding Omgevingswet	30.000	-	-	-	-	-
Ondersteuning Bonaire VTH externe kosten	19.167	-	-	-	-	-
Overschrijding opleidingsbudget	26.700	-	-	-	-	-
Kosten juniorenopleiding	24.500	-	-	-	-	-
Duurzame Zeehavens	-	-	284.250	-	-	-
Gemeente Beverwijk uitvoering milieubeleidsplan	-	-	25.000	25.000	PM	PM
Gemeente Beverwijk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Heemskerk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan	-	-	30.000	42.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam bouwen	-	-	12.500	12.500	PM	PM
Gemeente Velsen warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Regionale verkeersmilieukaart	-	-	-	40.000	40.000	-
Bodenkwaliteitskaart	-	-	-	-	25.000	-
ICT lasten transitie digitale checklisten	28.238	62.000	24.000	8.367	3.293	3.293
Uitvoering visie luchtkwaliteit	-	5.137	7.000	7.998	-	-
Totaal incidentele lasten	308.605	67.137	427.750	136.365	68.293	3.293
SALDO INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	128.516-	-	-	-	-	-

Hierbij wordt de volgende toelichting gegeven:

In het overzicht van de incidentele baten en lasten zijn de baten en lasten opgenomen, die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen, hier gaat het om eenmalige zaken, resultaten uit eenmalige bijzondere projecten, waarbij de eindigheid vastligt.

De incidentele baten 2017 en verder zijn gelijk aan de incidentele lasten.

3.4. Overheadkosten

De specificatie van de overheadkosten ziet er als volgt uit:

Specificatie Overhead	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Personele lasten	1.450.015	1.570.800	1.528.825	1.559.402	1.590.590	1.622.402
Overige personele lasten	219.234	135.975	147.175	148.205	149.243	150.287
Afschrijvingen	144.277	148.300	158.400	159.509	160.625	161.750
Rentelasten	188.298	190.600	188.500	188.500	190.385	190.385
ICT (afschr + overige)	150.366	159.500	144.760	145.773	146.794	147.821
Overige bedrijfslasten	770.009	771.000	771.000	776.397	781.832	787.305
Totaal	2.922.199	2.976.175	2.938.660	2.977.786	3.019.468	3.059.949

De berekening van zowel de overheadformatie, als de overheadkosten is conform de BBV-vernieuwingen. De verhouding overheadformatie ten opzichte van de totale formatie is 19,4%. Voor de personele lasten van de overheadformatie ten opzichte van de totale personele lasten van de ODIJ komt dit neer op 21,1%. De daling van het totaal van de overheadlasten van 2017 naar 2018 houdt verband met de daling van de ICT-lasten, zowel voor wat betreft de ICT-afschrijvingslasten als de overige ICT-lasten.

3.5 Meerjarenraming

Voor de prognose 2019 tot en met 2021 gaan wij conform de Kadernota 2018 uit van jaarlijks verwachte stijgingen van de personele lasten van 2% en de overige kosten van 0,7%. Ten aanzien van de personele lasten betreft de stijging van 2% nagenoeg geheel de verwachte stijgingen van de werkgeverslasten, met name de pensioenlasten en in geringe mate de doorgroei van medewerkers. Met andere CAO-stijgingen, anders dan het door de VNG met de vakbonden afgesloten onderhandelingsakkoord CAO 2016-2017, is geen rekening gehouden. De algemene kosten stijgen conform de Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC) van het Centraal Planbureau voor 2018 met 0,7%. Zowel de projectbaten als de projectlasten stijgen als gevolg hiervan met 1,75%.

3.6 Belastingen

3.6.1 BTW-plicht

Wij zijn met ingang van 1 januari 2007 als een BTW-plichtige organisatie aangemerkt door de Belastingdienst. Hierdoor is een vereenvoudiging van de administratieve handelingen voor zowel ons als de deelnemende gemeenten te realiseren en efficiency in de bedrijfsadministratie te bewerkstelligen. In deze begroting is rekening gehouden met de BTW-plicht van onze dienst. Dit betekent dat alle baten en lasten exclusief BTW zijn opgenomen. Doordat wij zelf BTW afdragen en verrekenen, wordt geen BTW meer doorgeschoven naar onze deelnemers in het kader van het BTW-Compensatiefonds.

3.6.2 VPB-plicht

In 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheids-ondernemingen aangenomen. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten, die concurreren met de markt, vanaf 1 januari 2016 in principe Vpb betalen. De Samenwerking Vpb Lokale Overheden (SVLO) heeft met de belastingdienst een inschatting gemaakt van de gevolgen voor omgevingsdiensten. De belastingdienst heeft deze documenten in 2016 vastgesteld. De uitkomsten betreffen onder meer een activiteitenlijst met wettelijke en plustaken waarvoor geen Vpb-plicht geldt. Ook wanneer de opbrengsten van de resterende commerciële activiteiten voor niet-deelnemers niet meer dan kostendekkend zijn, geldt geen Vpb-plicht. De ODIJ volgt de adviezen van de SVLO op en zal geen VPB-aangifte indienen op basis van het uitgangspunt dat dit niet van toepassing is. In de begroting 2018 en in de meerjarenraming zal derhalve geen Vpb worden berekend.

3.7 Financiële positie

3.7.1 Geprognosticeerde balans

Balans	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
Materiële vaste activa	4.427.599	4.350.000	4.100.000	3.950.000	3.800.000	3.750.000
Vlottende activa	8.959.410	6.511.939	5.270.735	4.392.769	4.527.875	4.556.981
Balanstotaal activa	13.387.009	10.861.939	9.370.735	8.342.769	8.327.875	8.306.981
Algemene reserve	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000
Bestemmingsreserves	369.873	272.236	222.736	188.270	166.876	145.482
Gerealiseerd resultaat	143.788	0	0	0	0	0
Voorzieningen	252.670	181.500	188.000	194.500	201.000	201.500
Vaste schulden	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000
Vlottende passiva	8.660.679	6.448.204	5.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Balanstotaal passiva	13.387.009	10.861.939	9.370.735	8.342.769	8.327.875	8.306.981

De verwachting is dat de vlottende activa en passiva en het balanstotaal zullen dalen. Het balanstotaal per ultimo 2016 was relatief hoog door nog aan te wenden subsidiebedragen.

Tevens is van belang te noemen dat er jaarlijks terugkerende, niet uit de balans blijkende verplichtingen bestaan. Dit betreffen de jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume als vakantiegeld, verlofdagen, mogelijke WW-verplichtingen, de rentelasten uit hoofde van de financiering van de huisvesting, de kosten voor telefonie en het leasecontract van de printers. Het is niet toegestaan om deze verplichtingen op de balans als schuld of verplichting op te nemen. Deze verplichtingen bedragen per ultimo 2016 € 889.000.

3.7.2 Investeringsen

De ODIJ doet geen investeringen met maatschappelijk nut. Alle investeringen zijn van economisch nut.

Verbouwing en inventaris

In 2017 zal ons kantoor in Wormerland worden heringericht. De oorspronkelijke inrichting was bij de start van de samenwerking in de regio Waterland gedekt door een bijdrage van de Provincie. Inmiddels zijn de inrichting en het meubilair aan vervanging toe. De hogere afschrijvingslast kan gecompenseerd worden door een lagere afschrijvingslast op ICT.

Vervoermiddelen

Ons wagenpark is, op de minibus na, medio 2014 aangeschaft. Gezien de afschrijvingsduur van 5 jaar, is de verwachting deze in 2019 te vervangen. Wij gaan ervan uit dat wederom hiervoor duurzaamheids subsidies aangevraagd kunnen worden.

Automatisering

In de komende jaren zullen investeringen worden gedaan in het kader van de Omgevingswet. De vervangingsinvesteringen van de in 2016 volledig afgeschreven netwerkomgeving en de hardware op de werkplekken zullen een stuk lager kunnen uitvallen. Dit ten gevolge van de ontwikkelingen op ICT-gebied, een efficiënte inrichting en prijsonderhandelingen.

3.7.3 Reserves en voorzieningen

Nieuwbouw

In de financiële begroting is rekening gehouden met de extra afschrijvingslasten ten gevolge van de nieuwbouw, zoals de BDB-index in de inrichting op diverse verdiepingen en de uitbreiding van het aantal werkplekken en investeringen automatisering. Deze bedragen worden aan de bestemmingsreserve Nieuwbouw onttrokken.

Transitiekosten RUD

Tevens zijn extra kosten opgenomen voor de benodigde ICT-investeringen om aan de RUD-kwaliteitseisen te voldoen. Deze kosten worden gedekt door de bestemmingsreserve transitiekosten RUD. Aangezien de onttrekking aan de reserve transitiekosten daalt in 2018 ten opzichte van 2017, is het uitgangspunt dat de betreffende lasten worden opgevangen door efficiëntie, leidend tot lagere personeelslasten.

Visie luchtkwaliteit

Over de recent vastgestelde visie luchtkwaliteit willen we gedurende de looptijd van de visie (2017-2021) middels een online magazine de visie en de voortgang van de uitvoering van de visie onder de aandacht brengen bij burgers en organisaties met als uitgangspunt elk halfjaar een update te verzorgen.

Reserves	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
Algemene reserve	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000
Reserve nieuwbouw	205.142	174.642	156.142	138.041	119.940	101.839
Reserve transitie RUD	144.600	82.600	58.600	50.233	46.940	43.647
Reserve visie luchtkwaliteit	20.135	14.998	7.998	-	-	-
Totaal aanwending reserves	629.877	532.240	482.740	448.274	426.880	405.486

3.7.4 EMU-saldo

Decentrale overheden dienen inzicht te geven in de berekening van hun aandeel in het EMU-saldo van Nederland. Deze informatie wordt aangeleverd bij het CBS. Onder gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats, wanneer deze een exploitatie van € 20 mln of hoger hebben. De ODIJ valt derhalve niet in de steekproef. Het EMU-saldo dient echter wel in de begroting opgenomen te worden. Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven. De categorieën die van invloed zijn, doch niet voorkomen bij de ODIJ, zijn niet in de tabel opgenomen.

EMU-saldo	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Exploitatiesaldo	101.882	97.637-	49.500-	34.466-	21.394-	21.394-
+ afschrijvingen	268.174	268.800	257.000	258.799	260.611	262.435
+ dotatie voorziening	122.500	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
- onttrekking voorziening	38.660	83.670	6.000	6.000	6.000	12.000
- onttrekking reserve	60.389	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394
EMU-saldo	393.507	2.356	164.500	196.367	224.323	220.147

BIJLAGE

Productbegroting Omgevingsdienst IJmond 2018	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Haarlem	Provincie	Beemster	Purmerend	Bloemendaal	Edam-Volendam	Heemstede	Landsmeer	Oostzaan	Wormerland	Zandvoort
Vergunningverlening (RUD)	428	207	92	769	2.615	297	213	226	112	200	112	64	57	141	137
Toezicht en handhaving (RUD)	2.644	1.280	578	4.666	7.308	371	698	440	284	509	284	162	146	360	349
Ketenhandhaving (RUD)	325	158	70	586	2.920	-	193	590	355	636	355	203	182	449	436
Toezicht bodemsaneringen (RUD)	481	234	92	954	-	1.514	34	268	162	291	162	93	83	205	199
24-uurs bereikbaarheid ivm milieu-incidenten, calamiteiten en rampenbestrijding (RUD)	398	192	85	714	491	11	72	93	51	91	51	29	26	64	62
Integraal toezicht en handhaving BWT en brandveiligheid	-	-	-	-	300	-									
Advisering, toezicht en handhaving evenementen (bouw, brandveiligheid en milieu)	-	-	-	-	100	-									
Geluidontheffingen horeca (Activiteitenbesluit, APV)	-	-	-	-	300	-									
Behandelen van milieuklachten (deels RUD)	331	181	74	569	400	-	37	59	30	55	30	17	16	39	37
Inzet strafrecht, casus- en selectieoverleg	110	60	24	199	150	-	12	16	10	18	10	6	5	13	12
Big 8, beleidscyclus, planning en monitoring	55	30	12	100	75	-	12	16	10	18	10	6	5	13	12
Uitvoering specialistische milieuregelgeving	207	114	46	358	-	-									
Bodem	862	473	193	1.485	-	7.209									
Geluid	568	312	127	979	-	-									
Externe veiligheid	363	199	81	626	-	-									
Natuur en biodiversiteit	146	81	33	252	-	-									
Advisering ruimtelijke plannen en bouwplannen	1.268	697	285	2.186	200	-									
Luchtkwaliteit	314	173	71	541	-	-									
Gemeentelijke klimaat- en duurzaamheidsprogramma's	476	261	107	819	200	-									
Contactfunctionaris	301	165	67	518	250	113	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bijhouden inrichtingenbestand	206	70	26	317	300	-									
Inzet juridische zaken tbv uitvoering	334	179	74	584	225	602									
Juridische advisering en toetsing	827	454	185	1.424	352	-									
Coördinatie en overleg	750	317	192	884	148	282									
Schiphol	113	53	24	170	-	-									
Haventoezicht	-	-	-	1.217	-	-									
Milieucommunicatie	470	259	110	800	193	-									
	11.975	6.149	2.648	21.718	16.529	10.399	1.372	1.807	1.115	1.917	1.115	680	621	1.384	1.346